

Beheerplan bosreservaat

Kluisbos

SAMENVATTING

Beheerplan bosreservaat

Kluisbos

SAMENVATTING

Opdrachtgever: Ministerie van Leefmilieu, Natuur en Energie
Agentschap voor Natuur en Bos
Koning Albert II-laan 20, bus 8 1000 BRUSSEL
Contactpersoon: Bernard Van Elegem

Opdrachthouder: Esher bvba
Sint-Annaplein 33 9000 GENT
T. 09/265.86.86 www.esher.be

Werkten mee: Norbert Desmet (broedvogels)
Maarten Jacobs (loopkevers en spinnen)
Pieter Blondé en Daan Dekeukeleire (vleermuizen)

Redactie: Bart Opstaele

maart 2009

SAMENVATTING

Situering

Het bosreservaat Kluisbos is gelegen in de gemeente Kluisbergen in de provincie Oost-Vlaanderen. De totale oppervlakte bedraagt 50ha88a waarvan 47,43 ha in eigendom van de gemeente Kluisbergen en 3,98 ha in eigendom van het OCMW Kluisbergen. De aanwijzing als bosreservaat gebeurde bij Ministerieel Besluit van 23 oktober 2006.

Het westelijk deel van het bosreservaat is ook gekend onder het toponiem 'Doveleenbos' en wordt van de rest van het bosreservaat afgescheiden door een holle weg.

Het bosreservaat maakt deel uit van het 300 ha grote boscomplex Kluisbos dat op de grens tussen Vlaanderen en Wallonië ligt.

Het volledige bosreservaat is gelegen in het Habitatrictlijngebied '*Bossen van de Vlaamse Ardennen en andere Zuidvlaamse bossen*'. Het volledige bosreservaat maakt deel uit van het VEN-gebied '*De Vlaamse Ardennen van Kluisberg tot Koppenberg*'.

Historiek

Het Kluisbos, en zeker ook het deel dat bosreservaat is, behoort tot één van de weinige grote boscomplexen in Vlaanderen die gedurende enkele honderden jaren nagenoeg onafgebroken bos zijn geweest. Uit de verschillende inventarisaties blijken er dan ook in het bosreservaat heel wat typerende planten- en diersoorten voor grotere, oude bossen aanwezig te zijn.

Met uitzondering van de noordelijke helft van het Doveleenbos is het grootste deel van het bosreservaat gedurende zeker de laatste 250 jaar onafgebroken bos geweest. Vooral ten westen van het bosreservaat is sinds de jaren '60 de aaneengeslotenheid van het boscomplex Kluisbos sterk verstoord door woonuitbreiding en wegeaanleg.

Abiotiek

Het bosreservaat heeft een sterk reliëf met op de zuidrand een hoogteligging van 130 m en op de noordrand 35 m.

Er ontspringen verschillende bronnen binnen het bosreservaat met de 'Liefdesbron' als meest bekende. De verschillende bron- en kwelzones geven het ontstaan aan twee bronbeken die respectievelijk door het Doveleenbos en het oostelijk deel van het bosreservaat lopen.

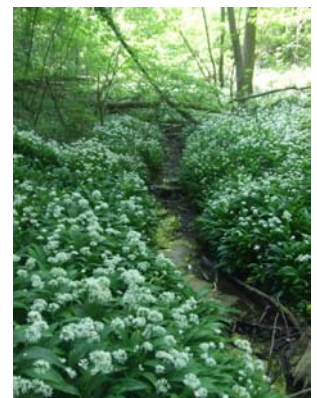
Het grootste deel van het bosreservaat bestaat uit droge zandleembodems. Op de noordrand zijn enkele vlekken met kleibodems aanwezig. De hoogste delen van het bosreservaat bestaan uit droge lemige zandgronden.

Biotiek

Het bosreservaat Kluisbos is reeds langere tijd (meer dan 300 jaar) nagenoeg onafgebroken bos. Hierdoor heeft er zich op de leemgronden een bijzonder waardevolle bosvegetatie kunnen ontwikkelen en behoort het Kluisbos tot één van de waardevollere bossen in Vlaanderen.

Vegetatie

Het grootste deel van het bosreservaat bestaat uit een goed ontwikkeld **Atlantisch Eikenmengbos** (*Endymio-Carpinetum*) met de kenmerkende uitbundige voorjaarsbloei (Wilde hyacint, Daslook, ...) en een hoog aandeel oudbosplanten.

In de bron- en kwelzones en langs de bronbeken komt de typerende vegetatie van bronzones voor met soorten als onder meer Verspreidbladig goudveil, Bittere veldkers, Reuzenpaardenstaart, ... Deze vegetatie behoort tot het

bostype **Goudveil-Essenbos** (*Carici remotae-Fraxinetum*). Ook zijn er verschillende typerende soorten van het **Beekbegeleidend Vogelkers-Essenbos** (*Pruno-Fraxinetum*) aanwezig als Eenbes, Slanke sleutelbloem, Dotterbloem, ...

Flora

Het Kluisbos en zeker ook het deel bosreservaat is op Vlaams niveau één van de toplocaties voor oud-bosplanten. De voorjaarsbloei met onder meer Wilde hyacint, Daslook, Bosanemoon, Bosbingelkruid, ... over grote delen van het bosreservaat is indrukwekkend en zeker in het Doveleenbos komen nog verschillende bijzonder zeldzame bossoorten als Schedegeelster en Witte rapunzel voor. In de bron- en kwelzones komt veel Daslook voor, maar ook Eenbes, Boswederik, Dotterbloem, ... zijn er in vrij grote aantallen aanwezig (zie kaarten in bijlage).

Het bosreservaat herbergt nog verschillende waardevolle autochtone genenbronnen. Zeker in het Doveleenbos komen grote populaties voor van Bosroos, Rode kornoelje, Eenstijlige meidoorn, ... ook werd hier eind de jaren '90 nog de zeer zeldzame Wilde appel aangetroffen. Langs de oostelijke beekvallei en in het deel Kluisbos dat ten noorden aansluit bij het bosreservaat is oud hakhout van Spaanse aak, Haagbeuk en Zwarte els aanwezig. In het bosreservaat staan 3 oude knothaagbeuken waarvan er 2 waarschijnlijk ongeveer 200 jaar oud zijn.

Tijdens een beperkte inventarisatie van de paddenstoelen in het bosreservaat werd onder meer al de zeldzame Gelobde pruikzwam aangetroffen, een soort van bossen met zwaar dood hout van Beuk.

Fauna

Het aantal minder algemene broedvogels in het bosreservaat is beperkt, maar de aanwezigheid van heel wat oudere bomen (Beuken en populieren) in het bosreservaat zorgen ervoor dat holenbroeders als spechten en Boomklever in aanzienlijke aantallen aanwezig zijn. De zeldzame Middelste bonte specht komt mogelijks al tot broeden en er is een gezonde populatie Glanskop (12 broedparen) aanwezig. Sinds de jaren '90 zijn er verschillende rode lijstsoorten als Wielewaal, Zomertortel, Nachtegaal en ook Fluiters als broedvogel verdwenen.

Een zomeronderzoek naar vleermuizen leverde de spectaculaire vondst op van Bosvleermuis. Deze soort was in Vlaanderen enkel gekend van het Zoniënwoud en omgeving en van de Voerstreek.

Vuursalamander plant zich voort net op de zuidrand van het Doveleenbos en in het oostelijk deel van het bosreservaat is een kleine populatie aanwezig. Ook Alpenwater- en Vinpootsalamander zijn aanwezig.

Een grondige inventarisatie van spinnen en loopkevers leverde heel wat gegevens op. Er werden 94 soorten spinnen gevangen waarvan 12 rode lijstsoorten. Wat de loopkevers betreft werden er 34 soorten aangetroffen waarvan 5 rode lijstsoorten. De soortenlijsten van beide groepen wijzen op verzadigde gemeenschappen met heel wat soorten die indicatief zijn voor oude stabiele bossen. Het belang van de bronbeekvalleien blijkt uit de vaststelling dat meer dan de helft van de loopkeversoorten gebonden zijn aan vochtige biotopen.

Beheer

95% (49 ha) van het bosreservaat wordt ingesteld als integraal reservaat (zie kaart). Er is een beperkt inleidend beheer met bestrijden van een klein aantal Am. vogelkers en Am. eik. In het Doveleenbos wordt er wat afval opgeruimd en een tweetal sluippaden beter afgesloten. Belangrijk is dat op korte termijn het lozingspunt van afvalwater afkomstig van de herberg Vierschaere wordt gesaneerd.

De oude zandgroeve en het aangrenzend hakhoutbestand wordt gericht reservaat. De wanden van de oude zandgroeve worden vrijgemaakt waardoor warmteminnende dieren opnieuw kansen krijgen. Het hakhout van Tamme kastanje wordt om de 12 jaar afgezet. De afgezette takken kunnen gebruikt worden als geriefhout. Op de zuidrand van het Doveleenbos wordt over een breedte van 30 m een botanisch beheer gevoerd om de daar voorkomende zeldzame plantensoorten te behouden. Het beheer zal beperkt zijn en bestaan uit het tegengaan van verruiging. De twee holle wegen door en langs het bosreservaat zijn vrij toegankelijke wandelpaden, het bosreservaat zelf is echter niet toegankelijk.

